

საქართველოს საგარეო სავაჭრო და საინვესტიციო კავშირების განვითარების ტანდენციები და პროგნოზები

დავით ქათამაძე

ედ. ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი

რეზიუმე

საქართველოს საგარეო ვაჭრობა ქრონიკულ დეფიციტს განიცდის, რომლის დაფინანსების ერთ-ერთი რეალური წყაროა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა და დაბანდება ადგილობრივ კომპანიებში. უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა ხელს უწყობს მსოფლიო მეურნეობაში ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკის ოპტიმალურ ინტეგრირებას, მენეჯმენტისა და მარკეტინგის პროგრესული მეთოდების გადმონერგვას, ეკონომიკის დარგობრივი სტრუქტურის რაციონალიზაციას, იმპორტჩამნაცვლებელი დარგების განვითარებას, ექსპორტის გაფართოებას და შესაბამისად ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას. საქართველოში ტრანსნაციონალური კორპორაციების შემოსვლა იძლევა საგარეო ბაზარზე მათი სავაჭრო მარკიტა და გარანტირებული გასაღების ბაზრით სარგებლობის, ჩვენი ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალის მაქსიმალურად ამოქმედების, მასობრივი წარმოების ორგანიზებისა და შესაბამისად, მასშტაბზე ეკონომიის ეფექტის კვალობაზე, სანარმოო დანახარჯთა მინიმიზაციის შესაძლებლობას. საქართველოს სავაჭრო დეფიციტის დაფარვისა და უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით საჭიროა მშვიდობიანად მოგვარდეს ურთიერთობა რუსეთთან, ქვეყნის შიგნით მიღწეული იქნას პოლიტიკური სტაბილურობა, გამჭვირვალე, გასაგები და სტაბილური უნდა გახდეს საგადასახადო სისტემა, მოზიდული უნდა იქნეს პროგრესული ტექნოლოგია, ხელი უნდა შეეწყოს მონოპოლისტურ დარგებში კონკურენციის განვითარებას, უნდა ამოქმედდეს უცხოური ინვესტიციების სადაზღვევო სისტემა, საჭიროა განვითარდეს ფინანსური ბაზრები.

საკვანძო სიტყვები: ქრონიკული სავაჭრო დეფიციტი, სავაჭრო სალდო, ექსპორტისა და იმპორტის სასაქონლო სტრუქტურა, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები.

შესავალი

საქართველოს საგარეო ვაჭრობის ქრონიკული დეფიციტის (იხ. ცხრილი № 1) წარმოქმნის მიზეზები უნდა ვეძიოთ როგორც ჩვენი ქვეყნის უახლეს წარსულში განვითარებულ ობიექტურ მოვლენებში, ისე ამ დეფიციტის აღმოფხვრის ვალდებულების მქონე სახელმწიფო მოხელეთა არაკომპეტენტურობაში. კერძოდ, ჯერ კიდევ, 1990-იან (ანუ დამოუკიდებლობის მიღების პირველივე) წლებში არ იქნა გატარებული სათანადო ზომები ადგილობრივი პროდუქციის წარმოების დაცვის მიზნით, რის გამოც ჩვენი ქვეყნის სამომხმარებლო ბაზარზე იმპორტულმა პროდუქციამ მყარად მოიკიდა ფეხი და გასაღების ბაზრის 80% დაიკავა. ამასთან, იმპორტის სასაქონლო სტრუქტურაში ჭარბობს არაელასტიური მოთხოვნის პროდუქცია. შედეგად, ლარის დევალვაციის მიუხედავად, ამ სახის იმპორტი არ შემცირებულა. ასევე ვერ იქნა გამოყენებული 1998 წელს ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ ჩვენთვის 5 წლის განმავლობაში ადგილობრივი დარგების ნებისმიერი ფორმით დაცვის შანსი.

ძირითადი ტექსტი

საქართველოს საგარეო ვაჭრობის დეფიციტის გაღრმავების უმთავრესი მიზეზია ექსპორტ-იმპორტის სასაქონლო სტრუქტურაში ჩამოყალიბებული ნეგატიური ტენდენციები. კერძოდ, ექსპორტის სასაქონლო სტრუქტურაში ჭარბობს სხვადასხვა სახის ბუნებრივ-სამრეწველო ნედლეული და აგრარული ნაწარმი, რომელთა ფასებიც ბოლო 100 წლის განმავლობაში გაცილებით უფრო ნელა იზრდებოდა მსოფლიო ბაზარზე, ვიდრე მზა სამრეწველო ნაწარმის, ოქროს ან ნავთობის ფასი. ეს კი ძარცვავს ეკონომიკას რესურსებისაგან და აფერხებს სამუშაო ადგილთა შექმნას. მაღალი საინვესტიციო რისკ-ფაქტორების არსებობის გამო, მიმზიდველი ბიზნეს-გარემო ვერ შეექმნათ იმ ტრანსნა-

ციონალურ კორპორაციებს, რომელთაც ფილიალების გახსნით შეეძლოთ ჩვენს ქვეყანაში საექსპორტო სამრეწველო საწარმოთა ამოქმედება. ამ კომპანიების მიერ დამზადებულ პროდუქციას ექნებოდა მათი „მფარველი“ კორპორაციების მიერ შექმნილი გასაღების გარანტირებული საგარეო ბაზარი. შედეგად ექსპორტის ზრდის ტემპი მკვეთრად ჩამორჩა იმპორტის ზრდის ტემპს.

საექსპორტო პროდუქციის დიდი ნაწილი გადის თურქეთში, ჩინეთში, რუსეთში, ბულგარეთსა და სომხეთში. ექსპორტის 25% მოდის ევროკავშირზე, 29% კი - დსთ-ის ქვეყნებზე. ჩვენს ქვეყანას გააქვს სპილენძის მადანი, მსუბუქი ავტომობილები, ღვინო, მინერალური წყლები, თხილი, ფეროშენადნობები, მინერალური სასუქები. უცხოური საქონლის იმპორტის უდიდესი ნაწილი მოდის თურქეთზე, ირლანდიაზე, რუსეთზე, აზერბაიჯანსა და ჩინეთზე. იმპორტის 35% მოდის ევროკავშირის ქვეყნებზე, ხოლო 26% კი - დსთ-ის ქვეყნებზე. იმპორტის სასაქონლო სტრუქტურაში ძირითადად ჭარბობს სამკურნალო საშუალებები, მსუბუქი ავტომობილები, ნავთობი და ნავთობ-პროდუქტები, კვების პროდუქტები და საფეიქრო ნაწარმი [2].

**ცხრილი № 1. საქართველოს საგარეო ვაჭრობა 2007-15 წლებში
(მლნ.აშშ.დოლარი)**

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
საგარეო სავაჭრო ბრუნვა	6444	7797	5634	6935	9225	10413	10921	11454	9933
საქონლის რეგისტრირებული ექსპორტი (FOB)	1232	1495	1134	1677	2187	2376	2910	2861	2204
საქონლის რეგისტრირებული იმპორტი (CIF)	5212	6302	4500	5257	7038	8037	8012	8593	7729
საგარეო სავაჭრო სალდო	-3980	-4806	-3367	-3580	-4852	-5661	-5102	-5733	-5525

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, (www.geostat.ge), საგარეო ვაჭრობა.

როგორც ცხრილი №1-დან ჩანს, საქართველოში მოხმარებული საქონლის 75 % მოდის იმპორტულ პროდუქციაზე. ასეთ პირობებში ეროვნული საბიუჯეტო პოლიტიკის ექსპანსია უფრო მეტად წაადგება იმპორტის გაფართოებას, ვიდრე ეროვნული წარმოების სტიმულირებას. ექსპანსიური საბიუჯეტო პოლიტიკის გატარებას დადებითი შედეგი ექნება მხოლოდ ადგილობრივი პროდუქციისათვის შიდა ბაზრის იმპორტისაგან გამოთავისუფლების შემთხვევაში. იმპორტის სასაქონლო სტრუქტურის რაციონალიზაციისა და მისი ექსპორტთან შესაბამისობაში მოყვანის შემდეგ უკვე შესაძლებელი გახდება ეროვნული ფულად-საკრედიტო და საბიუჯეტო პოლიტიკის ეფექტიანობის ამაღლება. ფულად-საკრედიტო პოლიტიკით შესაძლებელი გახდება საგადასახადო ბალანსის განწონსწორება, საბიუჯეტო პოლიტიკის მეშვეობით კი—ერთობლივი მოთხოვნის რეგულირება. რადგან საქართველო იმყოფება სავაჭრო ბალანსის ქრონიკული დეფიციტის და უმუშევრობის პირობებში, საჭიროა მკაცრ საბიუჯეტო პოლიტიკას შეესაბამოს ექსპანსიური საკრედიტო პოლიტიკა.

საქართველოს საგარეო ვაჭრობაში არსებული ქრონიკული დეფიციტის დაფარვის ერთადერთი რეალური გზაა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა და ადგილობრივ წარმოებაში დაბანდება. 2007-2015 წლებში საქართველოში მოზიდული უცხოური ინვესტიციების შესახებ ინფორმაციას იძლევა ცხრილი №2.. იმის დასადგენად, თუ რომელ დარგებში უნდა ინვესტირდეს მოზიდული უცხოური კაპიტალი, საკმარისია გადავხედოთ იმპორტის სასაქონლო სტრუქტურას. მათ შორის საქართველოს ხელისუფლებამ პრიორიტეტულ მიმართულებად უნდა აქციოს იმ პროდუქციის წარმოება, რომელთა უზრუნველყოფაც შესაძლებელი იქნებოდა საკუთარი და მოზიდული საწარმოო ფაქტორებით(მუშახელით, ტექნოლოგიით, ნედლეულით და ა. შ.) მხოლოდ რეალურ სექტორში შექმნილი სამუშაო ადგილები არის მდგრადი და ხანგრძლივი, სხვა სახის სამუშაო ადგილები დროებითი და ხანმოკლეა, რაც ეკონომიკაში ფრიქციული უმუშევრობის გამომწვევი მიზეზია, ხოლო მოსახლეობაში კი იგი ვერ აღმოფხვრის უმუშევრობის განცდას. საექსპორტო დარგთა შორის

პრიორიტეტულ მიმართულებათა დასადგენად საჭიროა განისაზღვროს თუ რა სახის საქონელზე არის გაზრდილი მოთხოვნა იმ რეგიონებში, სადაც საქართველოს, გეოგრაფიული განლაგების (სატრანსპორტო ხარჯების) გათვალისწინებით, შეეძლება საქონლის მიწოდება მსოფლიო ფასებთან შედარებით ბევრად უფრო იაფად.

**ცხრილი №2. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები
2007-2015 წლებში (მლნ.აშშ.დოლარი)**

წელი	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
პირდ. უცხ. ინვ.	2015	1564	658.4	814.5	1117	911.6	942	1 758	1 351

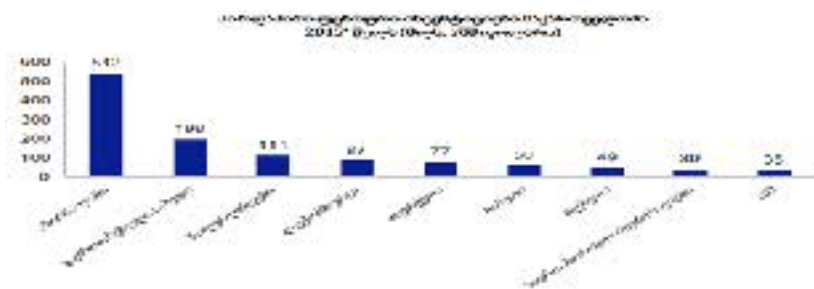
წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, (www.geostat.ge), საგარეო ვაჭრობა.

2015 წელს საქართველოში ინვესტირებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებიდან (1351 მლნ აშშ. დოლარიდან) 542 მლნ. დოლარი მოდის აზერბაიჯანზე, 198 მლნ დოლარი – გაერთიანებულ სამეფოზე, 111 მლნ აშშ. დოლარი – ნიდერლანდებზე, 87 მლნ აშშ. დოლარი – ლუქსემბურგზე, 77 მლნ აშშ. დოლარი – თურქეთზე, 56 მლნ დოლ. – ჩინეთზე, 49 მლნ. დოლ. – რუსეთზე, 39 მლნ. დოლ. – საერთაშორისო ორგანიზაციებზე, ხოლო 35 მლნ. აშშ. დოლარი კი – აშშ-ზე (იხ. დიაგრამა №1).

უცხოური ინვესტიციები წარმოადგენს ქვეყნის მაკროეკონომიკური სტაბილიზაციის ერთგვარ „კატალიზატორს“. 2008-2015 წლებში ჯერ საქართველო-რუსეთს შორის ურთიერთობის, ხოლო შემდეგ ჩვენი ქვეყნის შიგნით პოლიტიკური ვითარების დაძაბვის გამო, გაიზარდა საინვესტიციო რისკი, რაც ხელს უშლის საქართველოს მოსახლეობისათვის საჭირო პროდუქციის წარმოების დასაფინანსებლად საკმარისი მოცულობის ინვესტიციების მოზიდვას. ქვეყანაში არსებული ეკონომიკური პოტენციალის სრული ამოქმედება შესაბამის ფინანსურ უზრუნვე-

ლყოფას საჭიროებს. ეკონომიკის დაფინანსების შიდა რესურსი მწირია, მოსახლეობის დაბალი შემოსავლების გამო. შემოსავლების უთანასწოროდ გადანაწილების შედეგად, მატერიალური დოვლათის დიდი ნაწილი მოსახლეობის მცირე ჯგუფში იყრის თავს. ისინი კი ამ შემოსავლებს აბანდებენ უცხოეთში ან ფლანგავენ პირადი მოხმარებისათვის.

**დიაგრამა № 1. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები
2015 წელს (მლნ.აშშ.დოლარი)**

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები.

ეკონომიკის შეკვეცილი კვლავნარმოება და, ლარის კურსის შენარჩუნების მცდელობაში, მკაცრი ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის გატარება ვერ უზრუნველყოფს შიდა ინვესტიციების მყარ ბაზას. ამიტომ ჩვენს ქვეყანაში შექმნილი რეალური ვითარებიდან გამომდინარე, ადგილობრივი წარმოების დაფინანსების ყველაზე რეალური გზაა უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა. მისი ნაკლი ის არის, რომ გრძელვადიან პერიოდში ადრე დაბანდებული კაპიტალიდან, სარგებლის განაკვეთის სახით, მიღებული შემოსავლების დიდი ნაწილი გამოაკლდება ეკონომიკური ზრდის ტემპებს და ადრე თუ გვიან გაედინება საზღვარგარეთ, მაგრამ თანამედროვე მსოფლიო ბაზრის გაჯერების, მისი მონოპოლიზაციის პირობებში ინვესტორი კომპანიის გასაღების ქსელით, მათი სავაჭრო მარკით სარგებლობის უფლება და თანამდევი ტექნოლოგიური

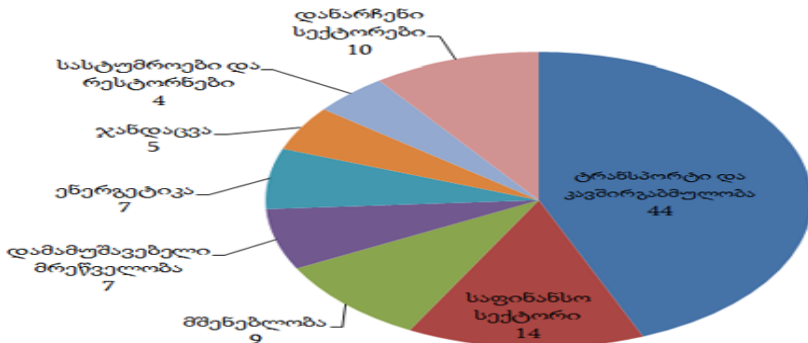
იფექტი იმდენად დიდია, რომ იგი გადაფარავს ამ ზარალს.

მოუხედავად ამისა, უცხოური ინვესტიციების ქაოსურად მოზღვაებაც გაუმართლებელია, რათა უცხოელთა ხელში არ აღმოჩნდეს სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი დარგები. ამის გათვალისწინება აუცილებელია უცხოელ ინვესტორებთან სტრატეგიული თანამშრომლობის განხორციელებისას კონტრაქტების გაფორმების დროს. ეს იმით არის განპირობებული, რომ ინვესტორთა შემოსვლის შემდეგ რთულდება მათი საქმიანობის კონტროლი, ადგილობრივ ბაზარზე თანდათან ითრგუნება კონკურენცია, არაგანახლებადი სამრეწველო და ბუნებრივი წიაღისეული ექცევა უცხოელთა კონტროლის ქვეშ. შედეგად ეს რესურსები იფლანგება და ნაადრევად იღევა. სუსტი სახელმწიფოებრივი კონტროლის პირობებში (რაც ბუნებრივია განვითარებადი ქვეყნების მენეჯმენტის პირობებში) არ არსებობს მკაცრი ეკოლოგიური კონტროლის გარანტიები უცხოური ინვესტიციების ბაზაზე ამოქმედებულ საწარმოთა საქმიანობაზე. უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა და დაბანდება შეიძლება მოხდეს კონტრაბანდიდან (იარაღის, ნარკოტიკების რეალიზაციიდან) და აგრეთვე კრიმინალური საქმიანობიდან აღებული „შავი ფულის გათეთრების“ მიზნით [1].

საინვესტიციო დეფიციტი განაპირობებს შრომის დაბალ მწარმოებლურობას და ინვესტირების სტიმულის დაქვეითებას. უცხოური ინვესტიციების საქართველოში მოზიდვას ხელს უშლის ჩვენს ქვეყანაში შექმნილი არახელსაყრელი საინვესტიციო კლიმატი: ხშირად ცვალებადი საგადასახადო სისტემა, ბიუროკრატიზმის მაღალი დონე [4], მომავლის განუსაზღვრელობის რისკი, უცხოური ინვესტიციების მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზის ხშირი ცვლილება, საფონდო ბირჟის, ფასიანი ქაღალდების ბაზრისა და ფინანსური შუამავლების ინსტიტუტის განუვითარებლობა, ინვესტიციების დაზღვევის დაბალი დონე, დაძაბული პოლიტიკური ვითარება, მოსახლეობის მსყიდველუნარიანობის დაბალი დონე, ოლიგოპოლიის მაღალი დონე, საწარმოთა ტექნოლოგიური ჩამორჩენა, მოუგვარებელი ურთიერთობები რუსეთთან.

განსაკუთრებით ბოლო ფაქტორია საქართველოში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის შემაფერხებელი უმთავრესი მიზეზი, რადგან „ბიზნესს არ უყვარს იქ ყოფნა, სადაც ქვემეხები ქუხს“. ამიტომ ექსპერტები ერთხმად აღნიშნავენ, რომ მსხვილი კაპიტალის საქართველოში მოზიდვის შესაძლებლობა ერთობ შეზღუდულია. მოლოდინის რეჟიმში მყოფი ხელისუფლება მხოლოდ ეკონომიკური რეფორმების გატარებით არის დაკავებული. ჯერ კიდევ არაა შემუშავებული მიზნობრივი სახელმწიფო საინვესტიციო პოლიტიკა. საჭიროა დარგობრივი მიმართულებით მომგებიანი პროექტების, ხელსაყრელი საინვესტიციო წინადადებების შეთავაზება უცხოელი ინვესტორებისათვის. მკვლევარები საქართველოს საინვესტიციო ბაზრის შესწავლის დროს ერთხმად აღიარებენ, რომ მცირეა სამეწარმეო აქტივობის ზრდის პერსპექტივა. ჯერ კიდევ არაა სრულყოფილი საინვესტიციო პროცესების სახელმწიფოებრივი მართვისა და დაზღვევის (საგირავნო ფონდების ფორმირების) ერთიანი მექანიზმი, სამაგიეროდ არსებობს წარმოების ხარჯების შემცირების შესაძლებლობა, საავტომობილო და სარკინიგზო მაგისტრალის, ენერგეტიკის ინვესტირების პერსპექტივა.

დიაგრამა №2. უმსხვილესი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები ეკონომიკის სექტორების მიხედვით 2015 წელს (%-ში)

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები.

ბოლო დროს განსაკუთრებით გაიზარდა უცხოური ინვესტიციების მოცულობა ტურიზმის, მშენებლობისა და ენერგეტიკის სექტორში (იხილეთ დიაგრამა №2). უცხოელ ინვესტორებთან თანამშრომლობის დროს აუცილებელია ეროვნული ინტერესების დაცვა. უცხოელი ინვესტორები წარმოადგენენ სტრატეგიული აქტივების მაძიებელთა ჯგუფს, რაც გარკვეულ საფრთხეს უქმნის ჩვენს ქვეყანას. ამიტომ ხელი უნდა შეეწყოს ისეთი ინვესტიციების მოზიდვას, რომელიც ორიენტირებული იქნება ახალი ტერიტორიების ათვისებაზე, შრომატევადი დარგებისა და მაღალი უმუშევრობის მქონე რეგიონთა დაფინანსებაზე. შესაბამისად, უცხოური ინვესტიციების მოზიდვისას საჭიროა სახელმწიფომ გაატაროს ფრთხილი საინვესტიციო პოლიტიკა. იმავდროულად დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს სუვერენიტეტის საკითხებს, რაც გულისხმობს უცხოური ინვესტიციების ჩაყენებას ქვეყნის ინტერესების სამსახურში. თანამედროვე ეტაპზე საქართველოს ეკონომიკა მთლიანად არის დამოკიდებული საგარეო ეკონომიკურ ფაქტორებზე. ამ პრობლემის დასაძლევად საჭიროა უცხოურ ფირმებთან ტექნოლოგიური კოოპერაცია, ერთობლივ საწარმოთა ორგანიზება, უცხოელი ინვესტორებისათვის აქციების ნაწილის მიყიდვა, ხელშეკრულების საფუძველზე თანამშრომლობა და უცხოელ ინვესტორთა მიერ ახალ საწარმოთა შექმნა.

ამრიგად, ადგილობრივი კაპიტალის შიდა ბაზარზე „დამაგრებითა“ და უცხოურ ინვესტიციებთან მისი ოპტიმალური შერწყმით უნდა მოხდეს ეკონომიკური ზრდის მაღალი ტემპების უზრუნველყოფა. უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას ხელს შეუწყობს საქართველოსა და ევროკავშირის შორის გაფორმებული ასოცირების შეთანხმება და შენგენის ვიზის ფარგლებში უვიზოდ მოგზაურობის უფლების მოპოვება. ევროკავშირის მაღალი გადახდისუნარიანი ბაზრით დაინტერესებული ინვესტორები, სამეწარმეო ხარჯის შემცირების მიზნით, დაინტერესდება ევროკავშირის მიერ ჩვენი ქვეყნისათვის თანამშრომლობის შემოთავაზებული რეჟიმით და შეეცდება სწორედ საქართველოში დაამზადოს ის პროდუქცია, რომლის დამზადება მათ სხვაგანაც შეეძლოთ. უფრო მეტიც, ისინი შეეცდებიან საქართველოში

შემოიტანონ უცხოეთის ნედლეული, სამეწარმეო კაპიტალი, ტექნოლოგიები, სანარმოო დეტალები, ნახევარფაბრიკატები, რათა ჩვენს ქვეყანაში მოახდინონ მათი გადამუშავება-ანყობა და გატანა ევროკავშირში ნულოვანი საბაჟო რეჟიმით. ეს კი მოიზიდავს უცხოურ ინვესტიციებს საქართველოში და, შესაბამისად, გაზრდის სამუშაო ადგილებს [3].

დასკვნა

ამრიგად, როგორც ზემოთ მოყვანილი ანალიზიდან ჩანს, საქართველოს საგარეო ვაჭრობის დეფიციტის დაფარვისა და უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობის მიზნით, საჭიროა გატარდეს შემდეგი ღონისძიებანი:

1. საჭიროა მშვიდობიანად მოგვარდეს კონფლიქტური ურთიერთობა რუსეთთან, ქვეყნის შიგნით კი მიღწეული იქნეს პოლიტიკურ სტაბილურობას;

2. გამჭვირვალე, სტაბილური გახდეს საგადასახადო სისტემა, მოზიდული უნდა იქნეს პროგრესული ტექნოლოგია, ხელი შეეწყოს კონკურენციის განვითარებას;

3. უნდა ამოქმედდეს უცხოური ინვესტიციების დაზღვევის სისტემა, უნდა განვითარდეს ფინანსური ბაზრები (საფონდო ბირჟა და ფასიანი ქაღალდის ბაზარი),

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გიგიაშვილი ო. ფუტკარაძე რ. თოლორდავა ჟ. ლეკაშვილი ე. სიხარულიძე დ. შაბურიშვილი შ., ქადაგიშვილი ლ., კიკუტაძე ვ., მესხია ი. შენგელია თ. საერთაშორისო ბიზნესი. გამომცემლობა „უნივერსალი“, თბილისი, 2011 წ. გვ. 517;

2. www.geostat.ge. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მასალები;

3. http://eeas.europa.eu/delegations/georgia/documents/eap_aa/associationagenda_2014.

4. <http://transparency.ge/post/corruption-perception-indexcpi/2014-tslis-msoplios-korupsiis-aghkmis-indeksi-2014>.

REFERENCES:

- 1 Gigiashvili O. Futkaradze R. Tholordava G. Lekashvili E. Sikharulidze D. Saburishvili Sh., Qadagishvili L., Kikutadze V., Meskhia I. Shengelia Th. International business. Publishing house - “Universali”, Tbilisi, 2011 year. pg. 517;
2. www.geostat.ge. National statistical service materials of Georgia;
3. http://eeas.europa.eu/delegations/georgia/documents/eap_aa/associationagenda_2014.
4. <http://transparency.ge/post/corruption-perception-indexcpi/2014-tslis-msoplios-koruptsiis-aghkmis-indeksi-2014>

THE DEVELOPMENT TENDENCIES AND PROBLEMS OF GEORGIAN FOREIGN TRADE AND INVESTMENT TIES

David Katamadze,

PhD, Associate Professor of BSU

RESUME

Georgian foreign trade of the chronic lack of funding is the only real source of attracting foreign direct investment and investment in the local companies. Foreign investment contributes to an optimal integration into the world economy of our country's economy, management and marketing methods to introduce a progressive, sectoral structure of economic rationalization, export expansion, and thus create new jobs. Georgia, transnational corporations to enter foreign markets and their trading market have guaranteed the sales market, to maximize the potential of our country's export enforcement, mass production organization and therefore the scale of the impact on the economy looms, minimizing the possibility of manufacturing costs. Georgia's trade deficit coverage and attract more foreign investment is needed to be resolved peacefully with Russia, the country has achieved a political stability, a transparent, understandable and stable tax system, also there are attracted the progressive technology, also it should be encouraged the monopolistic class competition, to be introduced in foreign investment insurance system, it is necessary to develop the financial markets.

Keywords: Chronical deficit trade, trade balance, of import and export commodity structure, foreign direct investment.